

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№ 10

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 863 sahifa.
2025-yil, 19-oktyabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO‘LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O‘RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoira Azimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO‘RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO‘RSATKICHLARI O‘RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o‘g‘li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o‘g‘li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o‘g‘li	
TO‘LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o‘g‘li	
O‘ZBEKISTON SANOATINING “YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o‘g‘li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O‘ZBEKISTONDA TO‘G‘RIDAN-TO‘G‘RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURSLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI.....	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQRUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhraxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'ydinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O‘SISHGA YERISHISHDA SUN’IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO‘LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQQA TIZIMIDA QO‘LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO‘LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEKANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO‘QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA “YASHIL” MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoza Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO‘JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o‘g‘li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS’ APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma‘mirjon o‘g‘li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Tohirova Gullola Mirkamolovna	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA‘LIMI BITIRUVCHILARINING O‘RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM.....	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO‘NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Rahmatxo‘jayev Axrorxo‘ja Akmal o‘g‘li	
TO‘QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидахраловна	
QISHLOQ XO‘JALIGI TA‘MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLIVAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA‘LIM YO‘NALISHLARINI YO‘LGA QO‘YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI.....	329
Turg‘unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI.....	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQRARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIHDA XORIY TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmiraevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
<i>Isoqov Zafarjon Zokirjonovich</i>	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
<i>Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li</i>	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ.....	446
<i>Далиев Ахтам Шарафудинович</i>	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI.....	454
<i>Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li</i>	
TURISTIK KLASTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
<i>Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li</i>	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI.....	462
<i>Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi</i>	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
<i>Xudoyorov Lochinbek Bahromovich</i>	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА.....	472
<i>Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна</i>	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI.....	478
<i>Xo'jaqulov Bobur Rustam o'g'li</i>	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
<i>Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna</i>	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
<i>Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova</i>	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI.....	493
<i>Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li</i>	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
<i>M.Sh. Tolipov</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
<i>Буранбаева Шоира Рустамовна</i>	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
<i>Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li</i>	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI.....	513
<i>Aknazarova Zebiniso Bagdadovna</i>	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
<i>Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich</i>	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
<i>Salimov Burxon Abubakirovich</i>	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	530
<i>Berdiyeva Aziza G'anisher qizi</i>	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH.....	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH.....	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI.....	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА.....	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY NIHOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI.....	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB VARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSIYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI.....	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
“O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH”	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН.....	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI.....	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQRISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI.....	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOIY TAJRIBASI.....	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munixon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	
TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI.....	725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
BURNOUTNING OLDINI OLIH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI.....	731
Ergasheva E'zoza Dilshod qizi	
O'ZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLIHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING O'ZARO INTEGRATSIYASI.....	742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEKANIZMLARI	748
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI	754
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ	758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шохрух Фаррух угли, Маннафов Улугбек Умар угли	
MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	764
Toxirov Dilyor Davlatovich	
MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	768
Babadjanov Umidbek Kamildjanovich	
TURIZM – TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI	773
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOHIYATI VA BAHOLASH MEZONLARI	777
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI	784
Ro'ziyeva Shaxlo Salimboyevna	
AXBOROT TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH VA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH	788
Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI DAROMADLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	791
Sanayev Javoxir Shovkat o'g'li	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	796
Maxmudov S.T.	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ	801
Юсупова Н.Т.	
SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY FAKTORLAR TAHLILI	807
Rahimova Mushtariybegim Muxammadg'olib qizi	
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR VA ULARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI.....	812
Abdumalikova G.F.	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA SIYOSATINI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIY VA INSTITUTSION ASOSLARI	821
Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	
RAQAMLI AVIATSIYA EKOTIZIMI: AI/ML, DIGITAL TWIN VA BLOKCHEYN INTEGRATSIYASI	828
Azimova Moxinur Nozimovna	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI	834
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATINING REKREATSIYA RESURLARI VA DAVOLASH-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI SALOHIYATI	839
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
MINTAQALAR TURISTIK-REKREATSION IMKONIYATLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY GIS USULLARINI QO'LLASH (SARIOSIYO TUMANI MISOLIDA)	845
Safarov Manuchexr Axtam o'g'li	
XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	852
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
TURIZM FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHGA OID NAZARIY BILIMLARNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI	857
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	

yondashuvlari va barqaror rivojlanish tamoyillarining uyg'unlashuvini o'zida mujassam etadi. Shu sababli, mazkur mavzuni chuqur ilmiy o'rganish mamlakat turizm tarmog'ining raqobatbardoshligini oshirish va iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash uchun zarur nazariy hamda amaliy asoslarni yaratadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston va xorijiy olimlarning tadqiqotlarida turizm faoliyatini diversifikatsiya qilish masalasi turli iqtisodiy, ijtimoiy va hududiy jihatlarida o'rganilgan bo'lib, u zamonaviy turizm nazariyasining muhim yo'nalishlaridan birini tashkil etadi. Milliy adabiyotlarda bu boradagi izlanishlar, asosan, turizm sohasining iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish, xizmatlar turlarini kengaytirish, yangi turistik mahsulotlarni yaratish va hududiy turizm infratuzilmasini rivojlantirish masalalariga qaratilgan.

Jumladan, Q.X. Abduraxmonov o'z ilmiy izlanishlarida turizmning milliy iqtisodiyotdagi o'rni, uning ijtimoiy ahamiyati va xizmatlar sohasini rivojlantirishdagi ta'sirini atroflicha tahlil qilgan. U turizm faoliyatini diversifikatsiya qilish orqali hududlar iqtisodiy faolligini oshirish, mahalliy bandlikni kengaytirish va kichik biznesni rivojlantirishning nazariy asoslarini ishlab chiqqan.

I.S. Tuxliyev tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda turizmni modernizatsiya qilish va raqamli transformatsiya jarayonlari tahlil qilingan bo'lib, muallif turizm xizmatlarini diversifikatsiya qilishda innovatsion yondashuvlarning ahamiyatini alohida ta'kidlaydi. Uning fikricha, turizm raqamli texnologiyalarni joriy etish, elektron bronlash tizimlari va virtual turlarni rivojlantirish xizmatlar turini kengaytirishning zamonaviy shakli hisoblanadi.

M.Q. Pardayev o'z tadqiqotlarida turizmni iqtisodiy o'sishning drayveri sifatida baholab, soha samaradorligini oshirishda diversifikatsiyaning investitsion va marketing jihatlarini tahlil etadi. U turizm klasterlarini shakllantirish, mintaqaviy brendlash va xalqaro turizm oqimlarini jalb etishda strategik diversifikatsiya muhim rol o'ynashini ilmiy asosda isbotlagan.

M.T. Alimova turizmda ekologik va madaniy diversifikatsiya konsepsiyasini ilgari surib, ekoturizm, agroturizm va etnoturizm turlarining O'zbekiston sharoitida rivojlantirish istiqbollari o'rganadi. Uning fikricha, turizmning bu yo'nalishlarini kengaytirish barqaror iqtisodiy o'sish va ekologik xavfsizlikni ta'minlashda hal qiluvchi omildir.

B.Sh. Safarov tadqiqotlarida turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, xizmatlar sifati va raqobatbardoshligini oshirish bilan bir qatorda, turizmni mintaqaviy iqtisodiy siyosatning ajralmas tarkibiy qismi sifatida ko'rib chiqadi. Muallifning fikricha, xizmatlar turlarini diversifikatsiya qilish jarayonida davlat boshqaruvi va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish zarur.

S.A. Abduhamidov esa turizm sohasini boshqarishda strategik yondashuvni ilgari surib, turistik talab va taklif muvozanatini ta'minlashda diversifikatsiya mexanizmlarining ahamiyatini asoslagan. U turizm marketingi, turistlar segmentatsiyasi hamda innovatsion xizmat turlarini joriy etish orqali O'zbekistonning xalqaro turizm bozorida raqobatbardoshligini oshirish yo'llarini taklif etadi.

Xorijiy tadqiqotchilar qatorida P. Kotler, D. Ricardo, M. Porter, C. Cooper va J. Fletcherlarning asarlarida diversifikatsiya nazariyasi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlovchi strategik vosita sifatida talqin etilgan. Ayniqsa, Porterning "raqobat ustunligi" konsepsiyasi turizmda differensial xizmatlar orqali yangi bozorlarga chiqish va brend yaratish zarurligini asoslaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda turizm faoliyatini diversifikatsiya qilishga oid nazariy bilimlarning shakllanish xususiyatlari masalalari mahalliy aholining faol ishtirokini ta'minlash nuqtai nazaridan kompleks yondashuv asosida o'rganildi. Tadqiqotning metodologik asosini iqtisodiy-ijtimoiy tahlil, tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil va geografik tahlil usullari tashkil etdi.

Mazkur yondashuvlar turizm faoliyatining diversifikatsiya jarayonini hududiy, iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan bir butun tizim sifatida o'rganishga imkon berdi. Shu bilan birga, turizm xizmatlarini rivojlantirishda mahalliy resurslardan oqilona foydalanish, aholining bandligini oshirish hamda innovatsion turizm turlarini shakllantirish imkoniyatlari aniqlanib, ularning iqtisodiy samaradorligi baholandi.

Tadqiqot davomida mavjud milliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari hamda Turizm qo'mitasining rasmiy hisobotlari tahlil qilinib, turizm sohasida diversifikatsiya jarayonining amaliy jihatlari nazariy asoslar bilan uyg'un holda o'rganildi. Natijada, diversifikatsiyaning turizm rivojlanishidagi o'rni, omillari va istiqbolli yo'nalishlarini belgilovchi metodologik asoslar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Har qanday turistik firma faoliyatining eng muhim bosqichi — bu yangi turistik mahsulotni ishlab chiqish va uni bozorga muvaffaqiyatli tarzda chiqarish jarayonidir. Chunki har bir turistik mahsulot ma'lum vaqt o'tishi bilan o'z dolzarbligini yo'qotadi va mijozlar orasida unga bo'lgan talab kamayadi. Shu bois, turizm sohasida faoliyat

yurituvchi har bir firma o'zining bozordagi yetakchilik mavqeini saqlab qolish uchun muntazam ravishda yangi, raqobatbardosh va innovatsion mahsulotlarni yaratishi zarur.

Turistik mahsulotlarni shakllantirishda individual yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda har bir mijozning manfaatlarini, ehtiyojlari va sayohat maqsadlari inobatga olingan holda maxsus dasturlar ishlab chiqiladi. Shu bilan birga, ommaviy turizm mahsuloti ham keng qo'llaniladi — u mijoz uchun zarur bo'lgan tovar va xizmatlar majmuasidan iborat bo'lib, iste'molchi o'z istagiga ko'ra bu to'plamni to'g'ridan-to'g'ri sotib olish joyida kengaytirishi yoki o'zgartirishi mumkin.

Turistik mahsulotlarni tahlil qilishda ularni tannarxi, mavsumiylik, turizm turi (ekoturizm, madaniy turizm, sog'lomlashtirish turizmi va boshqalar), foydalaniladigan transport turi (avtobus, avtomobil, samolyot va h.k.), ommaviylik darajasi, davomiyligi va boshqa mezonlarga ko'ra tasniflash mumkin.

Turistik mahsulot tarkibiga, odatda, quyidagi asosiy iste'molchilik xususiyatlari kiradi: qulaylik, xavfsizlik, narx va sifat muvozanati, xizmat ko'rsatish madaniyati, transport va joylashtirish sharoitlari, hamda sayohat davomida yaratiladigan qulay psixologik muhit. Ushbu omillar turistik mahsulotning raqobatbardoshligini belgilovchi muhim ko'rsatkichlar sifatida e'tirof etiladi (1-jadval).

1-jadval. Turistik mahsulotning asosiy iste'mol qilish xususiyatlari¹

Iste'mol xususiyatining nomi	Iste'mol xususiyatining tavsifi
Asoslanganlik	Barcha xizmatlarning taqdim etilishi sayohat maqsadi va turistning ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda, tegishli sharoitlar bilan asoslanishi zarur.
Ishonchlilik	Mahsulotning haqiqiy mazmuni reklama ma'lumotlari bilan to'liq mos kelishi va taqdim etilgan axborotning ishonchliligi bilan belgilanadi.
Samaradorlik	Turist eng kam xarajat evaziga eng katta natijaga erishish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak.
Butunlik	Mahsulotning tugallanganligi va u turizm ehtiyojlarini to'liq qondirishga qaratilganligi bilan ifodalanadi.
Aniqlik	Mahsulotdan foydalanish tartibi, yo'nalishi va mazmuni turistlar hamda xizmat ko'rsatuvchi xodimlar uchun aniq va tushunarli bo'lishi lozim.
Moslashuvchanlik	Xizmat ko'rsatish tizimidagi mahsulotning iste'mol turi boshqa turlarga moslasha olish qobiliyati bilan ajralib turadi.
Nafillik	Mahsulot bir yoki bir nechta maqsadlarga, masalan, dam olish, bilim va madaniy saviyani oshirish kabi yo'nalishlarga xizmat qilish orqali turistning muayyan ehtiyojlarini qondiradi.

Turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish jarayonida tashqi muhit omillari bilan uzviy aloqada bo'lish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayon iste'molchilar, raqobatchilar, hamkorlar va yetkazib beruvchilar bilan o'zaro hamkorlik asosida amalga oshiriladi. Tashqi muhit tarkibiga davlat va nodavlat tashkilotlari, jamoat va professional birlashmalar, xorijiy mamlakatlarning vakolatxonalari hamda turli uyushmalar kiradi. Ularning faol ishtiroki turizm sohasida barqaror rivojlanish, sifatli xizmat ko'rsatish va xalqaro hamkorlikni kengaytirishga xizmat qiladi.

Turizmning boshqaruv ob'ekti sifatidagi eng muhim xususiyat — bu turistik mahsulotning o'ziga xosligi va uning shakllanish manbasidan ajralmasligidir. Turizm menejmentida ushbu xususiyatni to'liq anglash uchun maqsadlar aniq o'lchov ko'rsatkichlari bilan ifodalanishi lozim. Ammo turizmning o'ziga xos tabiati sababli bu maqsadlarni aniq o'lchash ko'p hollarda murakkab jarayon hisoblanadi.

Turizm tashkilotlari faoliyatida aniq o'lchanadigan maqsadlarning yo'qligi ularning unumdorligini, samaradorligini va muvaffaqiyat darajasini ob'ektiv baholashni qiyinlashtiradi. Shunga qaramay, turizmda sodir bo'ladigan barcha hodisa va jarayonlarni (siyosiy vaziyatning o'zgarishi, iqlim sharoitining keskin yomonlashuvi va boshqa tashqi omillar) ilmiy yondashuv asosida tahlil qilish orqali salbiy ta'sirlarni kamaytirish mumkin.

Turistik mahsulotning o'ziga xosligi, asosan, turistik talabning bir xil emasligi va iste'molchilarning turfa xususiyatlariga bog'liq. Quyidagi omillar ushbu jarayonni yaqqol ifodalaydi:

Turistik mahsulotning sezilmasligi va saqlanmasligi.

Turistik xizmatning mohiyati tovar shaklida ifodalanmaganligi sababli uni oldindan ko'rish yoki sinovdan o'tkazish imkoni mavjud emas. Shu bois, turistik kompaniya menejerining asosiy vazifasi — mijozni taqdim etilayotgan xizmatning foydaliligi va ishonchliligiga ishonirishdan iborat. Turistik mahsulot sifati turli omillarga — yetkazib beruvchilar, sayohat joyi, mavsum va vaqtga qarab farqlanadi.

¹ Tadqiqotlar natijasida olingan ma'lumotlar asosida muallif tomonidan tayyorlandi.

Turistik xizmatlar iste'molchilarining xilma-xilligi.

Turli toifadagi turistlar sayohat maqsadi, xizmatlarga bo'lgan talabi hamda to'lov imkoniyatlariga ko'ra bir-biridan farq qiladi. Shu sababli, har bir turist toifasi o'ziga xos ehtiyojlarga ega bo'lgan turistik bozor segmentiga moslashtirilgan xizmatlarni talab qiladi.

Ijtimoiy-iqtisodiy omillarning yuqori darajadagi ahamiyati.

Mamlakatning iqtisodiy holati, turistik mintaqaning ekologik holati, yashash va mehnat sharoitlari kabi omillar turizmning rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Turizmning o'ziga xos jihati shundaki, eksportga mo'ljallangan mahsulot mamlakatdan tashqariga chiqarilmaydi, balki aynan shu mamlakat hududida iste'mol qilinadi. Bunda turist o'zini qiziqtirgan mahsulotni iste'mol qilish uchun ma'lum masofani bosib o'tadi va u yerdagi turistik xizmatlardan bevosita foydalanadi.

Mintaqada turizmni rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligi, eng avvalo, turizm sohasida qo'shimcha ish o'rinlarini yaratish, aholi bandligini oshirish hamda iqtisodiy jihatdan zaif hududlarni kompleks rivojlantirishni rag'batlantirish orqali namoyon bo'ladi.

Bugungi kunda turoperatorlar va turizm xizmatlari ta'minotchilari o'z faoliyatini yangi, diversifikatsiyalangan formatlarda tashkil etmoqdalar. Turoperatorning eng muhim vazifasi — kompaniyaning turizm bozorida barqaror pozitsiyasini saqlagan holda, uzluksiz va barqaror daromad manbalarini shakllantirishdan iborat.

Shu maqsadda turoperatorlar raqobatbardosh turistik bozorni differensiallashtirish asosida o'z iste'molchilar segmentini kengaytirish va rivojlantirishga intilmoqdalar. Raqamli iqtisodiyot sharoitida turoperatorlarning yangi, innovatsion faoliyat turlarini quyidagicha tasniflash mumkin (2-jadval).

2-jadval. Turistik bozor turoperatorlarining tasnifi ²

Turoperator turi	Faoliyat tavsifi
Faoliyat turi bo'yicha	
Ommaviy bozor turoperatorlari.	Ommaviy bozor turoperatorlari o'z faoliyati davomida turistlar eng ko'p tashrif buyuradigan mashhur yo'nalishlarga mo'ljallangan turpaketlarni taklif etadilar. Ular, odatda, charter reyslardan foydalanish orqali ommaviy sayohatlarni tashkil etadilar. Ushbu turdagi turoperatorlar turizm xizmatlari bozorida eng keng ko'lamli mijozlar segmentiga xizmat ko'rsatadi.
Ixtisoslashgan turoperatorlar.	Ixtisoslashgan turoperatorlar ma'lum bir iste'molchi guruhining individual ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan maxsus turpaketlarni ishlab chiqadilar. Ular, odatda, ekologik, madaniy, sport, ta'limiy yoki sog'lomlashtirish yo'nalishlarida ixtisoslashgan xizmatlarni taklif etadilar. Bu turoperatorlar yuqori sifatli va maxsus yo'nalishlarga ega bo'lgan sayohat xizmatlari bilan ajralib turadi.
Onlayn turoperatorlar.	Raqamli iqtisodiyot sharoitida an'anaviy turoperatorlar asta-sekin universal turlarni shakllantirishdan mustaqil sayohatchilar uchun shaxsiy tavsiyalarni taqdim etuvchi "sayohat mutaxassislari"ga aylanib bormoqda. Ular meta-qidiruv mexanizmlari, agregatorlar, onlayn platformalar va algoritmik tavsiyalar orqali foydalanuvchilarga moslashtirilgan xizmatlarni ko'rsatadilar. Bu jarayon turizm sohasida innovatsion yondashuvlarni keng tatbiq etish imkonini beradi.
Faoliyat joyi bo'yicha	
Mintaqaviy turoperatorlar va turistik markazlar.	Mintaqaviy turoperatorlar yangi ichki hududlarni o'zlashtirishda tashabbuskorlik ko'rsatib, bozorning boshqa ishtirokchilari bilan hamkorlik mexanizmlarini ishlab chiqishadi. Bunday hamkorliklar mintaqaviy tashuvchi kompaniyalar, muzeylar, restoranlar va mehmonxonalarni o'z ichiga olgan boy turizm ekotizimini shakllantirishga xizmat qiladi. Bu esa mintaqaviy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.
Mahalliy turoperatorlar.	Mahalliy turoperatorlar mamlakat ichki turizmni rivojlantirishga ixtisoslashgan bo'lib, turfirmalarga murojaat qilgan iste'molchilarga mamlakat bo'ylab turlarni taklif etadilar. Ular ichki turizm infratuzilmasini rivojlantirishda, madaniy va tarixiy obidalarni ommalashtirishda muhim rol o'ynaydi.
Chiquvchi turizm turoperatorlari.	Chiquvchi turizm turoperatorlari turistlarga o'z yashash mamlakatidan tashqarida tashkil etiladigan turlarni taklif etadilar. Ularning asosiy vazifasi xorijiy sayohatlarni tashkil qilish, xizmat ko'rsatuvchi xorijiy kompaniyalar bilan hamkorlik o'rnatish hamda xalqaro turizm aloqalarini rivojlantirishdan iborat.
Qabul qiluvchi (reseptiv) turoperatorlar.	Qabul qiluvchi turoperatorlar (reseptiv operatorlar) bevosita xorijiy turistlarni mamlakatda kutib olish, ular uchun tur dasturlari va dam olish yo'nalishlarini ishlab chiqish bilan shug'ullanadilar. Ular mahalliy provayderlar — mehmonxonalar, transport kompaniyalari va gidlik xizmatlari bilan bevosita shartnomalar asosida ishlaydi. Ushbu turdagi operatorlar mamlakat imidjini shakllantirishda va xalqaro turizm oqimini jalb etishda muhim o'rin tutadi.

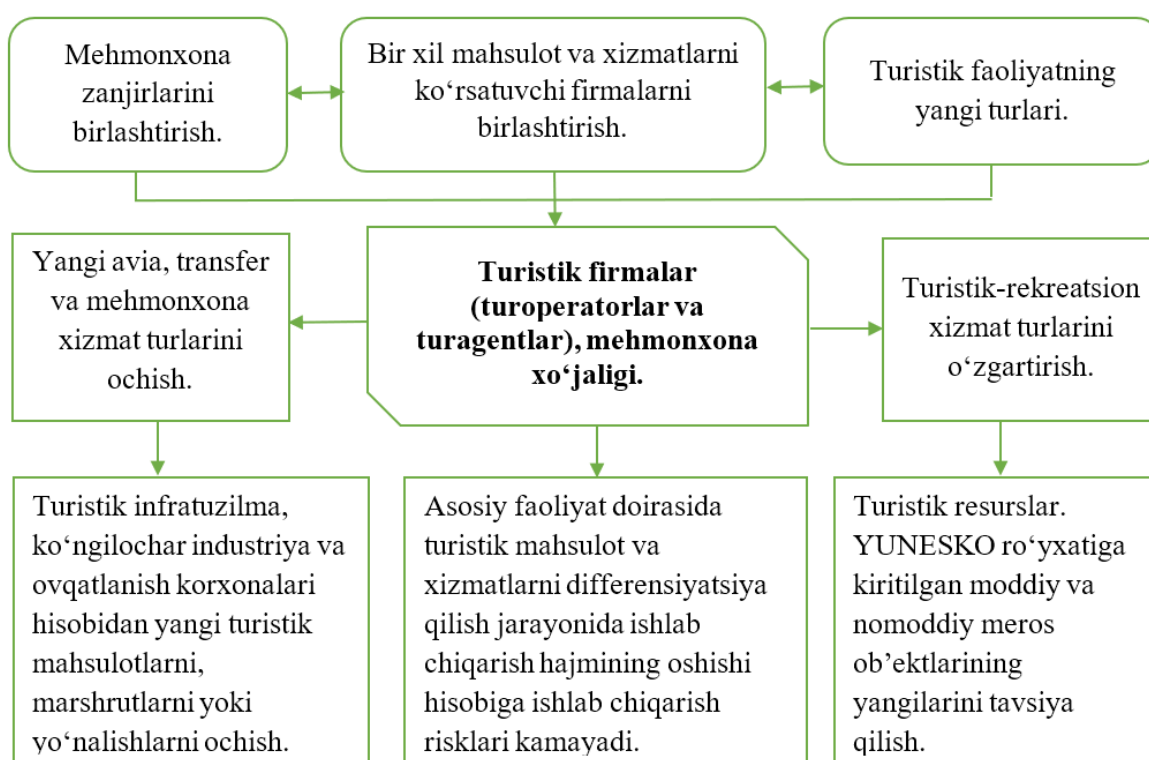
² Manba: tadqiqotlar asosida muallif ishlanmasi.

Tashabbuskor turoperatorlar.	Tashabbuskor turoperatorlar turistlarni boshqa davlatlarga yuborish, shuningdek, turistlarning iltimosiga ko'ra, qabul qiluvchi operatorlar bilan bevosita yoki oldindan kelishuv asosida hamkorlikni amalga oshiradilar. Ular turizm jarayonida vositachilarsiz to'g'ridan-to'g'ri kelishuvlar orqali xizmatlar sifatini oshirishga intiladilar.
O'zga mamlakatda faoliyat yurituvchi turoperatorlar.	Ushbu turdagi turoperatorlar boshqa davlatda joylashgan bo'lib, o'z turistlarini qabul qiluvchi mamlakatda kutib olishadi va ular uchun tur paketlarini taqdim etadilar. Ularning faoliyati xalqaro hamkorlikni kengaytirishga, tajriba almashinuvini rivojlantirishga va global turizm tarmog'ini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, turizm bozorida turoperatorlar faoliyatining diversifikatsiya usullari biznes va boshqaruv jarayonlari bilan chambarchas bog'liqdir. Diversifikatsiya jarayoni shunday moslashuvchanlikni talab qiladiki, rejalashtirish faoliyatining dastlabki bosqichida har bir yo'nalish ehtimoli inobatdan chetda qoldirilmasligi zarur.

Diversifikatsiyaning har bir shakli o'ziga xos yondashuv va chuqur tahlilni talab etadi. Shu bilan birga, turli usullarni bir vaqtning o'zida ko'rib chiqish imkoniyati turizm biznesining strategik boshqaruvida yanada kengroq iqtisodiy sinergiyani ta'minlaydi (1-rasm).

1-rasm. Turizm bozorida faoliyat yurituvchi korxonalarini diversifikatsiya qilishning gorizontal modeli

Mintaqalar miqyosida turizmni diversifikatsiya qilish esa o'z navbatida turli xil va individual turistik mahsulotlarni shakllantirish, rejalashtirish, loyihalashtirish va raqobatbardoshlikni kuchaytirish orqali iqtisodiyotda qo'shimcha qiymat yaratishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv natijasida turizm sohasida to'ldiruvchan sinergiya, innovatsion g'oyalar va barqaror iqtisodiy o'sish uchun yangi imkoniyatlar yuzaga keladi³.

Hozirgi davrda turizm sohasida diversifikatsiyaning uch asosiy turi mavjud. Gorizontal diversifikatsiya texnologik jarayonning bir bosqichida faoliyat yurituvchi, bir xil mahsulot ishlab chiqaruvchi yoki o'xshash xizmatlarni ko'rsatuvchi korxonalar birlashgan hollarda sodir bo'ladi. Misol tariqasida, yangi turistik marshrutlar yoki yo'nalishlarni tashkil etish, shuningdek, mehmonxona zanjirlarini birlashtirish orqali turistik faoliyatning yangi turlarini rivojlantirishni keltirish mumkin.

Gorizontal diversifikatsiya sharoitida turistik korxonalar bozor kon'yunkturasidan kelib chiqib, unga ta'sirini kuchaytirish maqsadida mahsulot turlarini kengaytiradi, xizmatlar sifatini oshiradi hamda sotish bozorlarini

3 Benur, A. M., & Bramwell, B. (2015). Tourism product development and product diversification in destinations. *Tourism Management*, 50, 213–224.

ko'paytirishga intiladi. Ushbu jarayon korxonalarining barqaror rivojlanishini, mijozlar bazasining kengayishini va daromad manbalarining ko'payishini ta'minlaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, turistik korxonalarining gorizontaal diversifikatsiyasi innovatsion turizm mahsulotlarini joriy etish, xizmatlarning xilma-xilligini va sifatini oshirish, faoliyat geografiyasini kengaytirish orqali daromadni ko'paytirish bilan chambarchas bog'liqdir. Shu jihatdan, turizm bozorida faoliyat yurituvchi korxonalar uchun gorizontaal diversifikatsiya modeli ishlab chiqilishi tavsiya etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Hozirgi vaqtda turizm sohasidagi diversifikatsiyaning asosiy vazifasi turfirmalarni qayta yo'naltirish strategiyasini shakllantirish, strategiya parametrlariga rioya etilishini nazorat qilish, iqtisodiy samaradorlikning asosiy ko'rsatkichlarini monitoring qilish hamda zamonaviy turizm xizmatlarini takomillashtirishdan iboratdir. Shularni inobatga olgan holda, O'zbekiston turizmidagi tadbirkorlik subyektlari uchun biznesni diversifikatsiya qilishning quyidagi yo'nalishlarini taklif etish mumkin: turoperatorlarni O'zbekiston hududiga tashrif buyurayotgan xorijiy turistlarni rag'batlantirish, ularga hamrohlik qilish hamda uchrashuvlar, transferlar, ekskursiyalar, ovqatlanish va joylashtirish xizmatlarini tashkil etishga yo'naltirish; turistik xizmatlar bozorida faoliyatni samarali davom ettirish uchun ichki turizmga turistik mahsulotni diversifikatsiya qilishning gorizontaal va vertikal shakllardan keng foydalanish; konglomerativ diversifikatsiyani joriy etish orqali turfirmalarning asosiy faoliyati bilan bevosita bog'liq bo'lmagan yangi yo'nalishlarni rivojlantirish, mavjud turlarni boyitish, yangi aviakompaniyalar va mehmonxona majmualarini tashkil etish; mavjud yo'nalishlar bo'yicha turlar xilma-xilligini takomillashtirish, yangi turizm turlarini rivojlantirish hamda sayohatlarning mavsumiyligini yumshatish maqsadida turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish strategiyasini ishlab chiqish. Natijada, turistik mahsulotning diversifikatsiyasi firmalarga ichki turizm iste'molchilari uchun mo'ljallangan noyob mahsulotlar yaratish, o'z raqobatbardoshligini saqlab qolish va iqtisodiy o'zgarishlarga tez moslashish imkonini beradi. Diversifikatsiyaning barcha shakllari nafaqat hozirgi bosqichda, balki uzoq muddatli istiqbolda ham korxonalar samaradorligini oshirishga qaratilgan bo'lib, turizm industriyasida barqaror rivojlanish omili sifatida namoyon bo'ladi. O'zbekiston hududlarida turistik xizmatlarni diversifikatsiya qilish jarayonini ilmiy asosda amalga oshirish esa inflyatsion tebranishlar xavfini kamaytirishga, ichki va kirish turizm bozorlarini rivojlantirish orqali aholini ish bilan ta'minlash hamda ularning daromad manbalarini kengaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 2-dekabrda "O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 13-avgustda "O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
3. Tuxliyev I. S., Po'latov M. E., Berdimurodov A. Sh. *Turizm sohasining zamonaviy atamaları izohli lug'ati*. – Samarqand, 2019-yil.
4. Tuxliyev I. S., Raximova R. M. (2023). *Guidelines for the effective use of the "Travel around Uzbekistan" program in the development of local tourism. International Journal of Social Science & Interdisciplinary Research*, ISSN 2277-3630, Impact Factor 8.036, 12(07), 11–15.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
